

Warszawa, dnia 20 grudnia 2022 r.

Poz. 1244

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia 8 grudnia 2022 r.

w sprawie wykazu programów i instrumentów finansowych dotyczących przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego

Na podstawie art. 18 ust. 4 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2166) ogłasza się:

- 1) wykaz programów i instrumentów finansowych dotyczących przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego, na których realizację uzyskano środki pochodzące z budżetu państwa, zawarty w załączniku nr 1 do obwieszczenia;
- 2) wykaz programów i instrumentów finansowych dotyczących przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego, na których realizację uzyskano środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) lub środki pochodzące z innych źródeł zagranicznych, zawarty w załączniku nr 2 do obwieszczenia;
- 3) wykaz programów i instrumentów finansowych dotyczących przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego, na których realizację uzyskano środki pochodzące z budżetów jednostek samorządu terytorialnego, zawarty w załączniku nr 3 do obwieszczenia;
- 4) wykaz programów dotyczących przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego, na których realizację uzyskano środki pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z wyłączeniem środków będących równowartością wpływów z opłaty zastępczej, o której mowa w art. 11 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej, zawarty w załączniku nr 4 do obwieszczenia;
- 5) wykaz programów i instrumentów finansowych dotyczących przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego, na których realizację uzyskano środki pochodzące z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zawarty w załączniku nr 5 do obwieszczenia²⁾.

Minister Klimatu i Środowiska: *A. Moskwa*

¹⁾ Minister Klimatu i Środowiska kieruje działem administracji rządowej – klimat, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 1949).

²⁾ Niniejsze obwieszczenie było poprzedzone obwieszczeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie wykazu programów i instrumentów finansowych dotyczących przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego (M.P. poz. 1190).

Załączniki do obwieszczenia Ministra Klimatu i Środowiska
z dnia 8 grudnia 2022 r. (M.P. poz. 1244)

Załącznik nr 1

WYKAZ PROGRAMÓW I INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH DOTYCZĄCYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ
SŁUŻĄCYCH POPRAWIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ U ODBIORCY KOŃCOWEGO,
NA KTÓRYCH REALIZACJĘ UZYSKANO ŚRODKI POCHODZĄCE Z BUDŻETU PAŃSTWA

Lp.	Nazwy programów i instrumentów finansowych
1	Premia termomodernizacyjna i premia remontowa wypłacana ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów
2	Program „Stop smog” realizowany ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów
3	Ulga termomodernizacyjna ¹⁾
4	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych

Objaśnienia:

¹⁾ Ulga wskazana w art. 26h ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2647, z późn. zm.).

WYKAZ PROGRAMÓW I INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH DOTYCZĄCYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH POPRAWIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ U ODBIORCY KOŃCOWEGO, NA KTÓRYCH REALIZACJĘ UZYSKANO ŚRODKI POCHODZĄCE Z BUDŻETU UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ Z POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE EUROPEJSKIEGO POROZUMIENIA O WOLNYM HANDLU (EFTA) LUB ŚRODKI POCHODZĄCE Z INNYCH ŹRÓDEŁ ZAGRANICZNYCH

Lp.	Nazwy programów i instrumentów finansowych
1	„Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu” w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) na lata 2014–2021. Obszary wsparcia: energia odnawialna, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo energetyczne
2	Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki na lata 2021–2027. Priorytet 3. Zazielenienie przedsiębiorstw
3	Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021–2027 (FEnIKS). Obszary wsparcia: energia odnawialna, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo energetyczne

WYKAZ PROGRAMÓW I INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH DOTYCZĄCYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ
SŁUŻĄCYCH POPRAWIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ U ODBIORCY KOŃCOWEGO,
NA KTÓRYCH REALIZACJĘ UZYSKANO ŚRODKI POCHODZĄCE Z BUDŻETÓW JEDNOSTEK
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Lp.	Nazwy programów i instrumentów finansowych
1	<p>Dofinansowanie lub dotacja celowa dla przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej w gospodarstwach domowych i wspólnotach mieszkaniowych polegających na:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wymianie źródeł ciepła lub zakupie i montażu nowego źródła ciepła w celu ogrzewania budynku lub ogrzewania budynku i przygotowania ciepłej wody użytkowej w ramach:<ol style="list-style-type: none">a) Programu redukcji niskiej emisji,b) Programu ograniczenia niskiej emisji,c) Programu ograniczania emisji,d) uchwał z zakresu ochrony środowiska – realizowanych na terenie gminy, miasta lub powiatu;2) termomodernizacji budynków mieszkalnych w zakresie: docieplenia przegród budowlanych, płyt balkonowych, fundamentów i wymiany stolarki zewnętrznej – realizowanych w ramach uchwał z zakresu ochrony środowiska na terenie gminy, miasta lub powiatu

WYKAZ PROGRAMÓW DOTYCZĄCYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH POPRAWIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ U ODBIORCY KOŃCOWEGO, NA KTÓRYCH REALIZACJĘ UZYSKANO ŚRODKI POCHODZĄCE Z NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ, Z WYŁĄCZENIEM ŚRODKÓW BĘDĄCYCH RÓWNOWARTOŚCIĄ WPŁYWÓW Z OPŁATY ZASTĘPCZEJ, O KTÓREJ MOWA W ART. 11 USTAWY Z DNIA 20 MAJA 2016 R. O EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ

Lp.	Nazwy programów
1	„Agroenergia”. Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii ¹⁾
2	„Budownictwo energooszczędne”. Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie
3	„Budownictwo energooszczędne. Część 2) PUSZCZYK – Niskoemisyjne budynki użyteczności publicznej”
4	„Ciepłe Mieszkanie”. Część 1) Dla beneficjentów końcowych uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania ²⁾
5	„Ciepłe Mieszkanie”. Część 2) Dla beneficjentów końcowych uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania ²⁾
6	„Ciepłe Mieszkanie”. Część 3) Dla beneficjentów końcowych uprawnionych do najwyższego poziomu dofinansowania ²⁾
7	„Czyste Powietrze”. Część 1) Dla beneficjentów uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania ³⁾
8	„Czyste Powietrze”. Część 2) Dla beneficjentów uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania ³⁾
9	„Czyste Powietrze”. Część 3) Dla beneficjentów uprawnionych do najwyższego poziomu dofinansowania ³⁾
10	„Energia Plus”
11	„Klimatyczne Uzdrowiska”. Część 2) Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej na terenie gmin uzdrowiskowych
12	„Moje Ciepło”

13	„Polska geotermia plus”. Część 1) Geotermia głęboka
14	„Polska geotermia plus”. Część 2) Wdrożenie geotermii niskotemperaturowej w gminach uzdrowiskowych – pilotaż na terenie gmin Krynica-Zdrój i Rabka-Zdrój
15	„Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych – pilotaż na terenie województwa zachodniopomorskiego”. Część 1) Dla osób fizycznych uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania ⁴⁾
16	„Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych – pilotaż na terenie województwa zachodniopomorskiego”. Część 2) Dla osób fizycznych uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania ⁴⁾
17	„Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych – pilotaż na terenie województwa zachodniopomorskiego”. Część 3) Dla wspólnot mieszkaniowych ⁴⁾
18	„Poprawa jakości powietrza w najbardziej zanieczyszczonych gminach – pilotaż”. Część 1) Dla osób fizycznych uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania ⁵⁾
19	„Poprawa jakości powietrza w najbardziej zanieczyszczonych gminach – pilotaż”. Część 2) Dla osób fizycznych uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania ⁵⁾
20	„Poprawa jakości powietrza w najbardziej zanieczyszczonych gminach – pilotaż”. Część 3) Dla wspólnot mieszkaniowych ⁵⁾
21	„Poprawa jakości powietrza w najbardziej zanieczyszczonych gminach – pilotaż”. Część 4) Dla gmin współpracujących przy wdrażaniu pilotażu Programu lub tworzeniu warunków do tego wdrażania ⁵⁾
22	„Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych – pilotaż na terenie województwa dolnośląskiego”. Część 1) Dla osób fizycznych uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania ⁶⁾
23	„Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych - pilotaż na terenie województwa dolnośląskiego”. Część 2) Dla osób fizycznych uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania ⁶⁾
24	„Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych – pilotaż na terenie województwa dolnośląskiego”. Część 3) Dla wspólnot mieszkaniowych ⁶⁾

25	„SOWA – oświetlenie zewnętrzne”
----	---------------------------------

Objaśnienia:

- 1) Środki pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) zostały udostępnione wszystkim 16 wojewódzkim funduszom ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW).
- 2) Środki pochodzące z NFOŚiGW zostały udostępnione wszystkim 16 WFOŚiGW. Zobowiązania będą podejmowane do dnia 30 czerwca 2024 r., a środki – wydatkowane do dnia 31 grudnia 2026 r.
- 3) Środki pochodzące z NFOŚiGW zostały udostępnione wszystkim 16 WFOŚiGW, które realizują ten program na poziomie lokalnym. Zobowiązania (umowy z beneficjentami) będą podejmowane do dnia 31 grudnia 2027 r., a środki – wydatkowane do dnia 30 września 2029 r.
- 4) Środki pochodzące z NFOŚiGW są wydatkowane przez WFOŚiGW w Szczecinie. Zobowiązania będą podejmowane do dnia 31 marca 2022 r., a środki – wydatkowane do dnia 31 marca 2024 r.
- 5) Środki pochodzące z NFOŚiGW są wydatkowane przez WFOŚiGW w Katowicach – pilotaż na terenie gminy Pszczyna. Zobowiązania będą podejmowane do dnia 31 marca 2022 r., a środki – wydatkowane do dnia 31 marca 2024 r.
- 6) Środki pochodzące z NFOŚiGW są wydatkowane przez WFOŚiGW we Wrocławiu. Zobowiązania będą podejmowane do dnia 30 września 2022 r., a środki – wydatkowane do dnia 30 września 2024 r.

WYKAZ PROGRAMÓW I INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH DOTYCZĄCYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ
SŁUŻĄCYCH POPRAWIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ U ODBIORCY KOŃCOWEGO,
NA KTÓRYCH REALIZACJĘ UZYSKANO ŚRODKI POCHODZĄCE Z WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY
OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Lp.	Nazwy programów i instrumentów finansowych
1	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku. Dziedzina „Ochrona Atmosfery”. Priorytet „Poprawa efektywności energetycznej”
2	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku. „Brodzicz – adaptacja do zmian klimatu”
3	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Priorytet II. „Transformacja energetyczna i ochrona powietrza”
4	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Obszar priorytetowy „Ochrona atmosfery”. Przedsięwzięcia priorytetowe: 1.1. Wdrażanie projektów nowoczesnych, efektywnych i przyjaznych środowisku układów technologicznych oraz systemów wytwarzania, przesyłu lub użytkowania energii; 1.2. Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie; 1.4. Wdrażanie obszarowych programów ograniczenia emisji pyłowo-gazowych; 1.5. Termoizolacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego; 1.7. Wymiana autobusów komunikacji miejskiej na autobusy zeroemisyjne oraz pojazdów używanych jako pojazdy uprzywilejowane lub pojazdów służących przeprowadzaniu kontroli bezpieczeństwa, z wprowadzeniem do eksploatacji pojazdów z napędem hybrydowym lub elektrycznym; 1.9. Budowa infrastruktury ładowania drogowego transportu samochodowego oraz wymiana przez osoby prawne pojazdów samochodowych na pojazdy elektryczne
5	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Program „Przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza wspierające działalność ochotniczych straży pożarnych”

6	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach. Priorytet dziedzinowy „Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem”. Opracowanie programów ochrony powietrza dla stref, dla których zachodzi taka konieczność, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz realizacja zadań ujętych w tych programach oraz opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej, planów działań na rzecz zrównoważonej energii oraz realizacja zadań ujętych w tych programach
7	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach. „Program pilotażowy „OZE ŚWIĘTOKRZYSKIE” – ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez montaż instalacji fotowoltaicznych i pomp ciepła”
8	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Instrument - dofinansowanie w dziedzinie ochrony powietrza następujących przedsięwzięć: <ol style="list-style-type: none">1) likwidacja kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk;2) instalacje odpylające, odsiarczanie spalin, odazotowanie spalin;3) wymiana kotłowni bez zmiany paliwa;4) termomodernizacja;5) modernizacja oświetlenia w budynkach i oświetlenia ulicznego;6) likwidacja piecyków gazowych oraz przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej;7) podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej, w tym geotermii;8) inne zadania służące ochronie środowiska
9	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Instrument - dofinansowanie w dziedzinie odnawialnych źródeł energii wykorzystania gazu składowiskowego do produkcji energii i odwiertów geotermalnych oraz zakupu i montażu: kotłowni na biomasę, pomp ciepła, rekuperatorów, paneli fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych, biogazowni
10	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Konkurs „Małopolskie Remizy 2022”
11	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Program „Małopolska infrastruktura rekreacyjno-sportowa – MIRS”

12	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie. Instrument zwrotny – w formie pożyczek na termomodernizację budynków, modernizację kotłowni i wymianę oświetlenia
13	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie. Instrument bezzwrotny – dofinansowania w formie dotacji i przekazania środków dla państwowych jednostek budżetowych na termomodernizację budynków i modernizację kotłowni
14	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. Program priorytetowy „Racjonalizacja zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej oraz zasobach komunalnych w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery”
15	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. Program priorytetowy „EkoRemiza – Termomodernizacja budynków Ochotniczych Straży Pożarnych oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery”
16	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. Program priorytetowy „EKO Latarnia – Poprawa efektywności energetycznej systemów oświetlenia zewnętrznego”
17	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. Program dotacyjny „Jakość powietrza – Mała termomodernizacja”
18	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. Obszar Priorytetowy 1. „Transformacja energetyczna gospodarki”. Przedsięwzięcia priorytetowe: <ol style="list-style-type: none">1) Budowa, rozbudowa i modernizacja źródeł wysokosprawnej kogeneracji;2) Podniesienie efektywności gospodarowania energią m.in. poprzez ograniczenie strat w procesie przesyłania i dystrybucji energii
19	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. Obszar Priorytetowy 2. „Jakość powietrza”. Przedsięwzięcia priorytetowe: <ol style="list-style-type: none">1) Budownictwo energooszczędne;2) Poprawa efektywności energetycznej, w tym oświetlenie LED;3) Ograniczenie lub likwidacja niskiej emisji
20	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu. Pożyczki lub dotacje w ramach Priorytetu I „Ochrona atmosfery” przeznaczone na realizację

	przedsięwzięć związanych z oszczędnością energii finalnej
21	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Lista przedsięwzięć priorytetowych: III. „Efektywność energetyczna i ochrona powietrza”
22	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie. Obszar priorytetowy „Poprawa jakości powietrza”. Przedsięwzięcia priorytetowe: 1) ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i wzrost efektywności energetycznej budynków; 2) zwiększanie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii
23	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie. Obszar priorytetowy „Transformacja energetyczna gospodarki”. Przedsięwzięcia priorytetowe: 1) niskoemisyjna gospodarka efektywnie korzystająca z odnawialnych źródeł energii; 2) wykorzystanie odpadów na cele energetyczne; 3) ekoinnowacje
24	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. „Program pożyczek dla osób fizycznych” – pożyczki dla osób fizycznych na działania z zakresu ograniczenia emisji do atmosfery szkodliwych gazów i pyłów oraz zwiększenia efektywności energetycznej poprzez budowę, przebudowę i modernizację indywidualnych źródeł ciepła, zakup pojazdów elektrycznych oraz hybrydowych oraz kompleksowe działania termomodernizacyjne
25	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Pożyczki i dotacje dla podmiotów. Priorytety dziedzinowe: „Ochrona powietrza” i „Odnawialne źródła energii”
26	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Program „Remiza”
27	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. Program „Ekoklimat - woda, powietrze, ziemia”
28	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. Program „EkoStrażak 2022”
29	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Program „Zadania z zakresu ochrony powietrza”

30	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Program „Przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza wspierające działalność ochotniczych straży pożarnych”
31	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Program „Modernizacja oświetlenia”
32	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Pożyczki lub dotacje na działania związane z poprawą efektywności energetycznej wpisujące się w listę przedsięwzięć priorytetowych na dany rok obejmujące np. następujące przedsięwzięcia: termomodernizacja budynków, modernizacja lub wymiana oświetlenia wewnętrznego lub zewnętrznego, lokalnych sieci ciepłowniczych i lokalnych źródeł ciepła, podniesienie efektywności gospodarowania energią m.in. poprzez ograniczanie strat podczas przesyłania i dystrybucji energii
33	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Przedsięwzięcia z zakresu priorytetu ochrony powietrza wspierające działalność ochotniczych straży pożarnych
34	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze. Priorytet dziedzinowy „Ochrona atmosfery”. Przedsięwzięcia priorytetowe: <ol style="list-style-type: none">1) podniesienie efektywności gospodarowania energią, m.in. poprzez ograniczanie strat podczas przesyłania i dystrybucji energii, w tym przebudowę systemów ciepłowniczych oraz zmniejszenie zużycia energii w budownictwie i przemyśle;2) ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń na obszarach zabudowanych oraz przyrodniczo cennych, w szczególności poprzez realizację zadań inwestycyjnych wynikających z przyjętych programów ochrony powietrza oraz planów gospodarki niskoemisyjnej;3) zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powstających w procesach energetycznych;4) stosowanie mniej uciążliwych dla środowiska paliw, w tym wykorzystywanie odpadów energetycznych (metan, ciepło odpadowe, odpady organiczne);5) realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych w obiektach użyteczności publicznej